

Nieuwsbrief VEAN ERF Updates - Nummer 08, 2018

Nummer 8, 2018

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2018:535 06-04-2018

Hof

Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2018:489 13-02-2018

Rechtbank

Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2018:1223 29-03-2018

Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2018:2832 27-03-2018

Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2018:1905 27-02-2018

Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2018:1188 06-02-2018

Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2017:10840 27-09-2017

RECHTSPRAAK

Procesrecht. Rechtsvorderingen ten behoeve van de onverdeelde nalatenschap.

Vijf kinderen erven van vader. Erfgenaam Y stelt ten behoeve van de nalatenschap rechtsvorderingen in tegen erfgenaam X (deelgenoot) en de dochters van X (derden), onder andere op grond van onrechtmatige daad en ongerechtvaardigde verrijking. Het hof (ECLI:NL:GHAMS:2016:3715) verklaarde Y in beide gevallen in beginsel niet-ontvankelijk.

Het beheer van de nalatenschap, waaronder het instellen van rechtsvorderingen, geschiedt in beginsel door de deelgenoten tezamen (art. 3:170 BW). Een deelgenoot is zelfstandig bevoegd om ten behoeve van de gemeenschap een rechtsvordering in te stellen (art. 3:171 BW).

Volgens het hof ziet artikel 3:171 BW slechts op rechtsvorderingen tegen derden en kan de vordering jegens mededeelgenoot X alleen aan de orde komen bij verdeling van de gemeenschap (art. 3:184 BW, art. 3:185 BW). In het middel stelt Y dat uit HR 8 september 2000 (ECLI:NL:HR:2000:AA7043, NJ 2000/604) kan worden afgeleid dat uit de redelijkheid en billijkheid, dus uit de omstandigheden van het geval, kan volgen dat een deelgenoot wel degelijk namens de gemeenschap tegen een andere deelgenoot kan optreden, in het bijzonder in de situatie als de onderhavige. Volgens de Hoge Raad doet de uitzondering zich in dit geval niet voor. De onderhavige omstandigheden brengen immers niet mee dat de vorderingen van Y ten behoeve van de gemeenschap niet in de verdeling van de gemeenschap kunnen worden betrokken.

Ten aanzien van de vorderingen jegens de dochters van X (derden) heeft het hof, aldus Y, miskend dat artikel 3:171 BW nu juist de mogelijkheid schept voor een deelgenoot om, ten behoeve van de gemeenschap op eigen titel en dus onafhankelijk van de andere deelgenoten, een vordering in te stellen. Het verzet van X tegen (ook) de vorderingen tegen zijn dochters, maakt dit niet anders. Het hof heeft, aldus Y, het verzet van X (deelgenoot) ten onrechte aangegrepen om Y in beginsel niet-ontvankelijk te verklaren. De Hoge Raad oordeelt dit middel gegrond. Y heeft zelfstandig de vorderingen kunnen instellen tegen de dochters van X (derden). Artikel 3:171 BW is een bijzondere regeling die daarin voorziet. Echter, dit kan niet tot cassatie leiden, wegens een gebrek aan belang voor Y. De vorderingen jegens de dochters

zijn namelijk verjaard.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 06-04-2018

ECLI: ECLI:NL:HR:2018:535

Zaaknummer: 17/00272

Rechters: E.J. Numann, M.V. Polak, M.J. Kroeze, C.H. Sieburgh en H.M. Wattendorff

Wetsartikelen: 3:170 BW, 3:171 BW, 3:184 BW en 3:185 BW

RECHTSPRAAK

Kantonrechter verleent machtiging om erfdeel minderjarige te verwerpen.

De wettelijke vertegenwoordigers van een minderjarige erfgenaam verzoeken de kantonrechter machtiging om de nalatenschap te verwerpen op persoonlijke gronden (art. 4:193 BW). Het erfdeel zou bestaan uit een aandeel in erflaters woning, met achterstallig onderhoud. De woning is bewoond door een vruchtgebruiker. De kosten van de benodigde renovatie en verbouwing zijn niet te overzien en voor rekening van de erfgenamen. Verzoekers wensen namens de minderjarige te verwerpen gelet op de rompslomp, de kosten en mogelijke procedures in België en in de Franse taal, die zij niet machtig zijn. Andere erfgenamen hebben de nalatenschap ook verworpen.

De kantonrechter vindt het voldoende aannemelijk dat verwerping in het belang van de minderjarige is en verleent de machtiging.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 27-03-2018

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2018:2832

Zaaknummer: 6584809 BR VERZ 1816

Rechters: W.E. Elzinga

Wetsartikelen: 4:193 BW

RECHTSPRAAK

Kantonrechter geeft vereffenaar aanwijzingen inzake de verkoop van onroerend goed.

De nalatenschap van erflater is door enkele erfgenamen verworpen. Hun minderjarige kinderen zijn bij plaatsvervulling opgekomen. De ouders hebben nagelaten om binnen drie maanden na hun verwerping een keuze (aanvaarden of verwerpen) uit te brengen namens de kinderen, waardoor de kinderen beneficiair hebben aanvaard (art. 4:193 BW).

De nalatenschap wordt wettelijk vereffend door een door de rechtbank benoemde vereffenaar. Deze verzoekt de kantonrechter om machtiging voor de verkoop van een onroerende zaak voor 70.000 euro.

Eerder heeft de kantonrechter de vereffenaar de aanwijzing gegeven (art. 4:210 BW) om de onroerende zaak voor 100.000 euro te verkopen. Een eerste gegadigde is afgehaakt. Een tweede biedt 70.000 euro, conform een taxatierapport. Hoewel de vereffenaar dit aanbod zonder tussenkomst van de kantonrechter kan aanvaarden, acht de kantonrechter het dienstig om zijn verzoek in te willigen.

Daarbij geeft de kantonrechter de vereffenaar de aanwijzing om met de hypotheekhouder – die uit de opbrengst volledig kan worden voldaan – te onderhandelen over een boedelbijdrage.

Tot slot geeft de kantonrechter de vereffenaar de aanwijzing om met de Belastingdienst overleg te voeren over (en zo mogelijk bezwaar te maken tegen) de successieaanslag die is gebaseerd op een waarde van 100.000 van de onroerende zaak.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 27-02-2018

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2018:1905

Zaaknummer: 6474374 BR VERZ 17319

Rechters: P. Hoekstra

Wetsartikelen: 4:193 BW en 4:210 BW

RECHTSPRAAK

Wettelijke vereffening verhindert verrekening van legaat.

Dit arrest is de uitkomst na verwijzing door de Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2014:2738). Het hof is als verwijzingsrechter gebonden aan alle niet of tevergeefs in cassatie bestreden beslissingen. Er resteren nog enkele discussiepunten die verband houden met de wettelijke vereffening en een legaat.

Erflater heeft aan zijn partner een lijfrente gelegateerd. In 2008 worden de erfgenamen door de rechtbank veroordeeld tot betaling aan de partner, ter uitvoering van het legaat. De partner verrekent haar vordering uit hoofde van het legaat met een vordering van de nalatenschap op de partner. Vervolgens benoemt de rechtbank in 2009, in verband met beneficiaire aanvaarding, een wettelijk vereffenaar van de nalatenschap. Intussen is de partner overleden, haar executeur (X) treedt in deze procedure op namens haar nalatenschap.

X stelt dat de erfgenamen van erflater, voor hun formele verklaring van beneficiaire aanvaarding, de nalatenschap al zuiver hebben aanvaard.

Het hof gaat hier niet in mee. De kantonrechter heeft de erfgenamen – op verzoek van de partner – een termijn gesteld om de nalatenschap te verwerpen of te aanvaarden (art. 4:192 lid 2 BW), binnen welke termijn zij beneficiair hebben aanvaard.

X stelt voorts dat de executeur van erflater bij de partner het vertrouwen heeft opgewekt dat de nalatenschap voldoende baten had om alle schulden te voldoen (art. 4:202 lid 1 onder a BW). Daarom had de executeur kunnen aanblijven en is de vereffening niet toepasselijk, aldus X.

Volgens het hof moet de nalatenschap vereffend worden en heeft de executeur van erflater bij de partner niet het vertrouwen gewekt dat dit anders was. Daarvan zou pas sprake kunnen zijn als de executeur zich desgevraagd expliciet in deze zin zou hebben uitgelaten.

X stelt ten slotte dat, voor zover wel een vereffeningsplicht geldt, de vereffening niet met terugwerkende kracht kan intreden. Dit betekent volgens X dat achteraf niet gesteld kan worden dat de partner niet had mogen verrekenen. Voorts wijst X op artikel 4:216 BW, dat de

vereffenaar slechts de mogelijkheid geeft om terug te vorderen hetgeen is uitgekeerd, en er is niets uit de nalatenschap aan de partner uitgekeerd.

Volgens het hof is artikel 4:216 BW inderdaad niet van toepassing. Toch moet (de nalatenschap van) de partner de verrekeningsverklaring intrekken. De wettelijke vereffening van de nalatenschap geeft daarvoor de grondslag. Een schuldeiser is op grond van artikel 4:223 BW bij beneficiaire aanvaarding alleen bevoegd zijn vordering op de goederen van de nalatenschap ten uitvoer te leggen in de in dat artikel genoemde gevallen. Gesteld noch gebleken is dat die gevallen zich hier voordoen. Tegen die achtergrond stond het de partner niet vrij haar vordering wegens het legaat te verrekenen.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 13-02-2018

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2018:489

Zaaknummer: 200.179.815/01

Rechters: A.R. Sturhoofd, H.A. van den Berg en J. Jonkers

Wetsartikelen: 4:192 BW, 4:202 BW, 4:216 BW en 4:223 BW

RECHTSPRAAK

Vereffening. Concurrent schuldeiser moet pas op de plaats maken en vereffening afwachten.

De enig (beneficiaire) erfgenaam en wettelijk vereffenaar (X) van een negatieve nalatenschap verzoekt de kantonrechter om een aanwijzing in verband met de verkoop van een onroerende zaak in Spanje, die enige tijd vergt. Het Landelijk Incasso Centrum voert als schuldeiser van de nalatenschap druk uit op X. Het centrum geeft onder voorwaarden tijdelijk uitstel van betaling. X vreest dat, als X niet aan de voorwaarden voldoet, het centrum zich op het eigen vermogen van X kan verhalen.

De kantonrechter kan zich de vrees van X voorstellen, maar oordeelt dat de opstelling van het centrum wettelijke grondslag mist. Door de beneficiaire aanvaarding is de nalatenschap een afgescheiden vermogen en is verhaal op het eigen vermogen van X verhinderd. De situaties bedoeld in artikel 4:184 lid 2 onder b, c en d BW doen zich niet voor.

Het Landelijk Incasso Centrum is geen separatist en moet tijdens de vereffening een pas op de plaats maken en de vereffening afwachten. Na de vereffening moet X het eventuele batige saldo verdelen onder de schuldeisers (met inachtneming van art. 4:7 BW, art. 3:277 BW en art. 21 Invw). Indien zich omstandigheden voordoen die de omvang van de nalatenschapsboedel kunnen beïnvloeden, moet X deze tijdig aan de kantonrechter berichten. Een (nadere) aanwijzing is niet nodig.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 06-02-2018

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2018:1188

Zaaknummer: C/03/6328046 BR VERZ 17252

Rechters: H.W.M.A. Staal

Wetsartikelen: 3:277 BW, 4:7 BW, 4:184 BW en 21 Invw

RECHTSPRAAK

Duitse nalatenschap en verzoek om verwerping. Nederlandse rechter verklaart zich bevoegd.

Erflaatster is in 2016 overleden in Duitsland, waar zij haar gewone verblijfplaats had. De ouders van twee in Nederland woonachtige minderjarige erfgenamen vragen de kantonrechter machtiging om de nalatenschap namens de minderjarigen te verwerpen (art. 4:193 lid 1 BW).

Op grond van de Europese Erfrechtverordening is het Duitse gerecht bevoegd en is het Duitse recht van toepassing op de erfopvolging (art. 4 EEV, art. 21 lid 1 EEV). Daarnaast is het Nederlandse gerecht bevoegd om verklaringen van aanvaarding of verwerping in ontvangst te nemen (art. 13 EEV). Uit de preambule van de verordening (randnummers 32 en 33) volgt dat het Duitse gerecht dan wel op de hoogte moet worden gebracht van de betrokkenheid van het Nederlandse gerecht.

De ouders hebben verwoede pogingen gedaan om de verwerping in Duitsland te realiseren, maar die zijn alle mislukt. Gelet hierop en de doelstelling van de verordening – het vergemakkelijken van erfrechtprocedures met een Europees karakter – ziet de kantonrechter aanleiding om het verzoek in behandeling te nemen, zonder dat het Duitse gerecht hiervan op de hoogte is. De kantonrechter acht zich dus bevoegd.

De vervolgvraag is of verwerping in het belang van de minderjaringen is. De kantonrechter geeft de ouders gelegenheid om nader te onderbouwen dat de nalatenschap negatief is.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 29-03-2018

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2018:1223

Zaaknummer: 6420578 AT VERZ 17642

Rechters: A.M. Crouwel

Wetsartikelen: 4:193 BW, 4 EEV, 13 EEV en 21 EEV

RECHTSPRAAK

Machtiging om alsnog beneficiair te aanvaarden afgewezen. Erflater voerde geen administratie. Erfgenamen hadden nader onderzoek moeten doen.

Erflaters drie erfgenamen hebben de nalatenschap zuiver aanvaard, naar eigen zeggen op advies van een notaris. Na vijf weken ontdekken zij dat erflater in een schuldsaneringstraject zat. De erfgenamen verzoeken daarna (tijdig) machtiging om de nalatenschap alsnog beneficiair te aanvaarden (art. 4:194a lid 1 BW). De kantonrechter wijst de machtiging af. De erfgenamen zijn niet te goeder trouw (art. 3:11 BW). Zij hadden weliswaar geen weet van de schulden, maar hadden deze redelijkerwijze wel kunnen kennen.

Erfgenamen moeten weten welke schulden er zijn. Daarvoor is ten minste nodig dat zij de administratie van erflater raadplegen. Ontbreekt deze, dan moeten erfgenamen nader onderzoek doen.

In dit geval was de staat van erflaters woning bedroevend en was er geen (begrijpelijke) administratie. De erfgenamen hadden in dit geval, mede gelet op de geschiedenis van erflater, onmiskenbaar onderzoek moeten doen naar schulden en niet zuiver moeten aanvaarden.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 27-09-2017

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2017:10840

Zaaknummer: 5715540

Rechters: A.M. Koolen-Zwijnenburg

Wetsartikelen: 4:194a BW